

Objektivní a vyvážené informace ve vysílání – racionální požadavek, či iluze?

Tomáš Svoboda*

Abstrakt: Článek se zaměřuje na kritickou reflexi požadavků objektivity a vyváženosti poskytovaných informací, které jsou obsaženy v zákoně č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a v základu taktéž v předcházející právní úpravě. Článek se pokouší o přiblížení podstaty těchto požadavků v aktuálních společenských souvislostech. Dochází k obecnému závěru, že tyto požadavky mají reprezentovat obecné představy o žurnalistické etice a související základní etické standardy, které jsou (pro případ některých pořadů, zejména pořadů zpravodajských) fakticky vynucovány prostřednictvím státního dozoru nad rozhlasovým a televizním vysíláním. Tato konstrukce se zdá být racionální přinejmenším v rovině shodnosti veřejného zájmu, ke kterému v principu směřuje jak žurnalistická etika, tak státní dozor nad vysíláním. Problematická se z tohoto pohledu jeví tzv. nová média, která mohou média „tradiční“ v praxi nahrazovat a která jsou obecně volněji právně regulována (a srovnatelný požadavek objektivnosti a vyváženosti informací se na ně zpravidla neuplatňuje). Budoucím řešením této disproporce může být jak posílení regulace nových médií, tak určitá forma deregulace médií tradičních.

Klíčová slova: objektivita, vyváženost, rozhlasové vysílání, televizní vysílání, zpravodajství, publicistika, etika, veřejný zájem, státní dozor, Rada pro vysílání, nová média

Úvod

V souvislosti s příležitostí tohoto monotematického čísla časopisu Právník, reagujícího na sto let pravidelného rozhlasového vysílání, respektive padesát let od zahájení barevného televizního vysílání na domácím území, která uplynou v letošním roce, se přirozeně nabízí zkoumání jeho právní regulace. Ta je předmětem oblasti označované jako *mediální právo*. V něm se zrcadlí mnohé, od soukromoprávní po veřejnoprávní rovinu. Jde-li o správněprávní regulaci rozhlasového a televizního vysílání (pro zjednodušení dále jen „vysílání“), je obsažena především v zákoně o provozování rozhlasového a televizního vysílání.¹ Zde by čtenářky a čtenáři našli zejména regulaci státem udělovaných licencí k vysílání, různorodé právní požadavky na něj dopadající a zákonné zřízení Rady pro rozhlasové a televizní vysílání jako specifického státního dozorového orgánu (dále jen „Rada“).

Pokud bychom chtěli zobecnit cíl státní regulace vysílání, mohli bychom za ní spatřovat snahu o „kultivaci“ tohoto prostoru jako zejména *informačního prostoru*. Je to totiž právě rozhlasové a televizní vysílání, společně s oblastí tisku (která je také regulována správním právem²), které je tradičním zdrojem informací pro společnost. Či to alespoň do nedávna platilo. Za tímto účelem upravuje zákon o vysílání některé požadavky. Delší dobu

* Mgr. Tomáš Svoboda, Ph.D., katedra správní vědy a správního práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity. E-mail: tomas.svoboda@law.muni.cz. ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2197-8214>.

¹ Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále také „z. r. t. v.“).

² Zákon č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále také „tisk. z.“).

je aktuální zejména požadavek na zajištění plurality informací v celoplošném vysílání (§ 55 a násl. z. r. t. v.), a to zejména v souvislosti s vlastnickou strukturou domácích médií.

Nyní se však jako zřejmě aktuálnější jeví povinnost provozovatele vysílání poskytovat *objektivní a vyvážené informace* nezbytné pro svobodné vytváření názorů, zakotvený v § 31 z. r. t. v.³ Již roky se totiž hovoří o tzv. postfaktické době, ruská agrese vůči Ukrajině a související problematika tzv. hybridních hrozeb uvedené ještě umocnila. O fenoménu tzv. dezinformací se začíná vést širší společenská diskuze a také stát připravuje zvláštní právní regulaci.⁴ Význam „objektivních a vyvážených“ informací ve společnosti proto, jak se zdá, roste. Složitější otázkou je, co přesně pod těmito informacemi v rozhlasovém a televizním vysílání rozumět, a ostatně také to, zda je tento požadavek funkčním konceptem. Tento text je pokusem o reflexi uvedeného. Není ale vyčerpávajícím rozbohem, nýbrž spíše pokusem o zamyšlení nad touto aktuální problematikou.⁵

1. Požadavek objektivní a vyváženosti poskytovaných informací

Chceme-li zkoumat požadavek objektivní a vyváženosti informací podle zákona o vysílání, v první řadě se zdá být vhodné vymezit, na co vše tento požadavek dopadá. Předně lze poznamenat, že se nejedná o požadavek zcela nový. Vyskytoval se již ve zrušeném zákoně o provozování rozhlasového a televizního vysílání z roku 1991, v tomto případě však bez bližších podrobností. V tomto zákoně se pouze konstatovalo, že „[p]rovozovatelé poskytují objektivní a vyvážené informace nezbytné pro svobodné vytváření názorů“.⁶

Aktuální úprava v zákoně o vysílání obsahuje totéž pravidlo („Provozovatel vysílání poskytuje objektivní a vyvážené informace nezbytné pro svobodné vytváření názorů“) zpřesněné o dodatek, že „[n]ázory nebo hodnotící komentáře musí být odděleny od informací zpravodajského charakteru“ (§ 31 odst. 2 z. r. t. v.). Byť lze dodat, že celé toto pravidlo bylo do zákona o vysílání doplněno až v rámci jeho projednávání v Parlamentu ČR, součástí vládního návrhu zákona nebylo (potud není ani vysvětleno v důvodové zprávě⁷). Z jeho dikce se může jevit, že požadavek objektivní a vyváženosti informací se má vztahovat na veškeré vysílání, respektive obsah programů, který provozovatel vysílání sestavuje. Je tomu skutečně tak, respektive lze hovořit o zcela obecném požadavku objektivní a vyváženosti informací napříč vysíláním dle zákona o vysílání?

V odborné literatuře je konstatováno, že jej lze spojovat jen s výsečí programů, a to s odkazem na další pravidla podle zákona o vysílání. Tento zákon totiž dále upravuje zejména také zvláštní povinnost provozovatele vysílání „zajistit, aby ve zpravodajských a politicko-publicistických pořadech bylo dbáno zásad objektivní a vyváženosti a zejména nebyla v celku vysílaného programu jednostranně zvýhodňována žádná politická strana nebo hnutí, popřípadě jejich názory nebo názory jednotlivých skupin veřejnosti, a to s přihlédnutím k jejich reálnému postavení v politickém a společenském životě“ (§ 31 odst. 3 z. r. t. v.).

³ Ale také v ustanoveních jiných předpisů, viz pozn. 21.

⁴ Její návrh (který je v mediálním prostředí někdy označován jako „dezinfozákon“) nicméně dosud nebyl zveřejněn a je diskutován pouze v návaznosti na pracovní materiály Ministerstva vnitra, ze kterých jsou známy pouze základní principy zamýšlené právní úpravy.

⁵ Autor sebekriticky dodává, že není specialistou na oblast mediálního práva. Poděkování za připomínky k textu náleží anonymním recenzentům. Text vychází z právního stavu k 31. 1. 2023.

⁶ Viz § 4 odst. 2 zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění do 3. 7. 2001.

⁷ Viz tisk Poslanecké sněmovny PČR č. 717/O, volební období 1998–2002.

Jak uvádějí Helena Chaloupková a Petr Holý: „*Byť není z ustanovení § 31 odst. 2 zcela zřejmé, zda se povinnost poskytování vyvážených a objektivních informací týká pouze zpravodajských a publicistických pořadů, lze za použití § 31 odst. 3, 4 dovodit, že povinnost dodržování zásady vyváženosti se u provozovatelů s licenci týká právě pouze zpravodajských a publicistických pořadů*“;⁸ respektive obdobně: „[r]ozhodovací praxe (například NSS 5 As 198/2015) se přiklonila k názoru, že je třeba trvat na výkladu, že pro zpravodajské pořady platí zásada objektivita a vyváženosti obsahu pořadu primárně podle § 31 odst. 2 jako *lex generalis* a v případě, že se takový zpravodajský pořad zabývá i politickou tematikou, je zapotřebí na jeho obsah vztáhnout i povinnost obsaženou v § 31 odst. 3.“⁹ Jinými slovy řečeno, objektivita a vyváženost mají být nezbytnými vlastnostmi pořadů zpravodajských a publicistických,¹⁰ nikoli všech vysílaných pořadů.

Domnívám se, že tento závěr je správný. Z vymezení požadavku podle § 31 odst. 2 z. r. t. v. neplyne žádné omezení co do charakteru pořadů, na které má být tento požadavek aplikován. Z jeho formulace je ovšem patrný jeho účel, kterým je ochrana způsobu informování nezbytného pro svobodné vytváření názorů. Či jinými slovy vyjádřeno, určitá správně-právní ochrana *informační funkce vysílání* vedoucí k možnosti veřejnosti utvářet si názory na veřejné záležitosti. Někdy se v souvislosti se sdělovacími prostředky hovoří o prostoru či „tržišti“ myšlenek. Zřejmě nebude sporu o tom, že zpravodajské pořady tuto funkci plní, stejně tak jako ji plní také publicistika. Méně jasné je, zda lze požadavky objektivity a vyváženosti informací uplatňovat také na pořady jiné. Zdá se, že tomu tak být nemá. Znamenalo by to totiž jejich uplatnění na pořady, které s těmito požadavky nejsou svým charakterem slučitelné (mezi takové pořady lze řadit např. pořady zábavné, sportovní, dětské či různé „reality show“ apod.¹¹). Uvedenému závěru zřejmě odpovídá také aplikační praxe Rady,¹² k dispozici nejsou ani publikovaná soudní rozhodnutí uplatňující zkoumané požadavky mimo prostor zpravodajství a publicistiky.

Tudíž ačkoli je § 31 odst. 2 z. r. t. v. vyjádřen obecně, lze vysledovat přinejmenším dva jeho *limity*. Prvním je zmíněná *informační funkce*, kterou bude v praxi plnit zpravidla malá menšina vysílaných pořadů.

Druhým obecnějším limitem je znění § 31 odst. 1 z. r. t. v., kde je zakotveno *právo* provozovatele vysílání vysílat programy svobodně a nezávisle, přičemž „[d]o jejich obsahu lze zasahovat pouze na základě zákona a v jeho mezích.“ Toto právo lze chápat jako rozměr ústavně garantované svobody projevu,¹³ vůči které bude v kontrapozici naznačený

⁸ CHALOUPKOVÁ, Helena – HOLÝ, Petr. *Zákon o provozování rozhlasového a televizního vysílání a předpisy související: komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 132.

⁹ CHALOUPKOVÁ, Helena – PETR HOLÝ, Petr – URBÁNEK, Jiří. *Mediální právo: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 124 a 125.

¹⁰ Takto též ROZEHNAL, Aleš. *Media, etika a právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2022, s. 128.

¹¹ *Ibidem*, s. 128.

¹² Jak např. konstatovala Rada v jednom ze svých tiskových prohlášení: „*Pořad Show Jana Krause již byl v minulosti na základě diváckých stížností posuzován z hlediska pravidel pro objektivní a vyvážené informování, když v průběhu prezidentských voleb v roce 2013 v rámci tohoto pořadu hosté Jana Krause vyjádřili přímou podporu prezidentskému kandidátovi Karlu Schwarzenbergovi. Rada tehdy konstatovala, že na zábavní pořad, který je zcela principiálně prostoupen subjektivními názory a hodnotícími komentáři, ze zákona nelze uplatňovat požadavky na objektivitu*“.

Tiskové prohlášení Rady pro rozhlasové a televizní vysílání v souvislosti s neodvysíláním pořadu Show Jana Krause. Rada pro rozhlasové a televizní vysílání [online]. [cit. 2023-01-28]. Dostupné z: <<https://www.rrtv.cz/cz/files/press/Vyj%2c3%a1d%2c5%99en%2c3%ad%20RRTV.pdf>>.

¹³ Byť zákon o vysílání hovoří o právu, přesněji by se mělo jednat spíše o svobodu rozhlasového a televizního vysílání (a obdobně také svobodu tisku); srov. např. HERCZEG, Jiří. *Meze svobody projevu*. Praha: Orac, 2004, s. 30 an. V judikatuře ke vztahu rozhlasového a televizního vysílání a svobody projevu srov. náleží ÚS ze dne 17. 7. 2007, sp. zn. IV. ÚS 23/05-2.

veřejný zájem (také jako relevantní statek hodný ústavní ochrany) na korektním informování veřejnosti. Výklad, dle kterého by objektivní a vyvážené informace měl prezentovat jakýkoli pořad, respektive že objektivní a vyvážené musí být celé vysílání bez dalšího, by totiž nepřiměřeně limitoval svobodu provozovatele vysílání utvářet obsah vysílání a sekundárně omezoval jeho možné podnikání. Zákon o vysílání totiž počítá s tím, že vysílání je také „soukromé“ (když rozlišuje provozovatele vysílání na základě licence a provozovatele ze zákona). Nadto podrobný administrativní dozor nad veškerým obsahem vysílání není v demokratickém právním státě principiálně žádoucí.

Vyloučit lze naopak výklad, dle kterého by zpravodajské a publicistické pořady pod § 31 odst. 2 z. r. t. v. nespádaly, respektive spádaly by výhradně pod odst. 3 téhož ustanovení (kterým jsou výslovně zmiňovány), což je otázka, která byla předmětem judikatury. Zde bylo řešeno, na základě kterého z těchto ustanovení může být provozovatel vysílání postižen za odpovídající přestupek. V judikatuře Nejvyššího správního soudu lze nalézt oporu pro oba tyto závěry,¹⁴ přičemž otázka nebyla předmětem rozhodování rozšířeného senátu. Z pozdější judikatury tříčlenných senátů Nejvyššího správního soudu lze nicméně dovozovat, že převažujícím je závěr, dle kterého je § 31 odst. 2 z. r. t. v. na tento druh pořadů aplikovatelný.¹⁵ Ostatně opačný závěr se ani nezdá správný, jelikož by učinil toto ustanovení prakticky obsoletním (respektive ryze deklaratorním).

Věcí další je, co lze chápat pod zpravodajskými a publicistickými pořady, na které má být § 31 odst. 2 a 3 z. r. t. v. aplikován, jelikož nejde o pojmy v zákoně o vysílání vymezené. Zde lze, tak jak činí judikatura, vyjít z žurnalistické teorie.¹⁶ Zřejmě tyto pořady nelze chápat v ryze formálním smyslu, respektive nelze vyloučit, že i jiné než deklarované zpravodajsko-publicistické pořady mohou být využívány (spíše zneužívány) ke skrytému informování pro utváření si názorů o významných veřejných záležitostech. Uvedené ale jistě nelze chápat excesivně, jelikož každému pořadu lze přiznat jistý „názorotvorný účinek“.¹⁷ Mohlo by se proto jednat pouze o zcela excesivní případy, které u etablovaných provozovatelů vysílání na základě licence očekávat nelze, tím méně v případě provozovatele vysílání ze zákona. V tomto případě jde spíše o problematiku tzv. hybridních hrozeb a úmyslného šíření dezinformací v prostředí internetu, které je ovšem prostředím z pohledu právní regulace odlišným (podrobněji sub 6).

¹⁴ Srov. rozsudek NSS ze dne 29. 8. 2007, čj. 4 As 81/2006-108, a dále opačně vyznívající rozsudek NSS ze dne 30. 5. 2012, čj. 3 As 7/2011-118.

¹⁵ Viz rozsudek MěS v Praze ze dne 17. 10. 2019, čj. 10 A 123/2019-34, a zde odkazovaná judikatura Nejvyššího správního soudu (bod 46 an.).

¹⁶ Zjednodušeně řečeno, v případě publicistiky se na rozdíl od zpravodajství předpokládá jistá míra subjektivity: „Zatímco úkolem zpravodajství je „pohotově přinášet věcnou informaci o aktuální události“, přičemž by tato neměla obsahovat jakékoli emotivní výrazy, vulgarismy, slangová či argotická vyjádření, účelem publicistických sdělení je informace komentovat a hodnotit, své adresáty pak „získávat, přesvědčovat a vybízet“, k čemuž jsou oprávněna využívat obrazných a expresivních vyjádření tak říkajíc dle libosti. (Blíže srov. Jaroslav Bartošek: *Žurnalistika; Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci; 1997; s. 51 a násl.*)“ (rozsudek NSS ze dne 26. 5. 2010, čj. 3 As 6/2010-71). Obdobně se v judikatuře Nejvyššího správního soudu konstatuje, že „[u] publicistických pořadů toto pravidlo nelze vykládat jako příkaz, aby v nich zaznívaly toliko bezbarvé, opatrnické a hyperkorektní názory. Naopak, zejména proto, že sám zákonodárce zdůrazňuje, že zákaz jednostranného zvýhodňování se má vztahovat na celek vysílaného programu, nutno uvedené ustanovení vykládat v jeho materiálním obsahu, tedy jako pokyn organizovat vysílání publicistických pořadů tak, aby jednotlivé pořady byly často angažované, kritické a názorově vyhraněné, samozřejmě vždy při zachování objektivnosti a pravdivosti sdělení o faktech, avšak ve svém celku vytvářely pestrou a z hlediska názorového spektra společnosti reprezentativní kombinaci, podporující co nejširší a nejotevřenější diskusi o společensky relevantních tématech“ (rozsudek NSS ze dne 5. 5. 2010, čj. 7 As 23/2010-73).

¹⁷ Viz náleží ÚS ze dne 17. 7. 2007, sp. zn. IV. ÚS 23/05-2.

To, že aplikace požadavků objektivit a vyváženosti informací je prostorem určitého *vyvažování* mezi svobodou projevu a ochranou informační funkce vysílání, je patrné také na rozdílné míře uplatnění těchto požadavků na různé druhy pořadů. Předně lze poukázat již na zákonnou distinkci mezi § 31 odst. 2 a 3 z. r. t. v. Zatímco první z uvedených ustanovení lze chápat tak, že obecně reguluje určitou veřejnou informační funkci provozovatelů vysílání (pokud se ji rozhodnou plnit) a odst. 3 téhož ustanovení reguluje kontext politické soutěže, na který se vztahují zvláštní požadavky (legitimizované silnějším veřejným zájmem na jejich formulaci). Pokud bychom nechali stranou tento politický kontext, z judikatury je patrné, že na zpravodajství není nahlíženo stejně jako na publicistiku. Na obojí dopadá požadavek objektivit a vyváženosti informací, byť nikoli stejným způsobem a ve stejné míře. Jak např. konstatuje Nejvyšší správní soud: „*Důraz na důsledné dodržování zásad objektivit a vyváženosti bude u zpravodajství o poznání větší než v případech pořadů publicistických. Minimálně aspekt věcnosti se pak v publicistice z povahy věci neuplatní vůbec. Míra tolerance vůči případným prohřeškům proti zákonem postulovaným zásadám objektivit a vyváženosti bude různá v závislosti na tom, půjde-li o pořad publicistický či o zpravodajskou relaci. V posuzované věci se jedná o zpravodajskou relaci, na niž je nutno nahlížet „přísněji“ z pohledu dodržení zásad objektivit a vyváženosti.*“¹⁸

Další „proměnnou“, která vstupuje do naznačeného vyvažování, je status provozovatele vysílání. Jak je poukazováno v literatuře, poněkud nejasné je, zda se požadavek objektivit a vyváženosti vztahuje také na provozovatele vysílání převzatého,¹⁹ jelikož § 31 odst. 1 z. r. t. v. tyto provozovatele výslovně zmiňuje, avšak navazující odstavce již nikoli. Zřejmě však lze vyjít z toho, že také provozovatel převzatého vysílání odpovídá za předmětný přestupek (srov. § 60 odst. 1 z. r. t. v.).²⁰ Obecně by specifčnost provozování tohoto vysílání měla být zohledněna v rámci vynucování povinností uložených zákonem o vysílání, v jehož rámci se mimo povahy programu přihlíží také „*k postavení provozovatele vysílání a provozovatele převzatého vysílání na mediálním trhu se zřetelem k jeho odpovědnosti vůči divácké veřejnosti v oblasti informací, výchovy, kultury a zábavy*“ (§ 61 odst. 2 z. r. t. v.).

Ještě specifčtější je postavení provozovatelů vysílání ze zákona, kterými jsou tzv. veřejné sdělovací prostředky či média veřejné služby. V kontextu rozhlasového a televizního vysílání jsou jimi Český rozhlas a Česká televize. Oba tyto subjekty jsou podrobněji regulovány zvláštními zákony.²¹ Jejich postavení nicméně reflektuje již zákon o vysílání, když pro ně stanoví přísnější povinnosti tím, že „*[p]rovozovatel vysílání ze zákona je povinen sestavovat programovou skladbu tak, aby ve svém vysílání poskytoval vyváženou nabídku pro všechny obyvatele se zřetelem na jejich věk, pohlaví, barvu pleti, víru, náboženství, politické či jiné smýšlení, národnostní, etnický nebo sociální původ a příslušnost k menšině*“ (§ 31 odst. 4 z. r. t. v.). Ještě dále jde zákon o Českém rozhlasu a zákon o České televizi, které mezi úkoly „veřejné služby“ zejména shodně podřazují „*poskytování objektivních, ověřených, ve svém celku vyvážených a všestranných informací pro svobodné vytváření*

¹⁸ Rozsudek NSS ze dne 3. 4. 2012, čj. 7 As 36/2012-24.

¹⁹ K odlišnostem od vysílání „běžného“ srov. § 2 odst. 1 písm. b) a h) z. r. t. v.

²⁰ Srov. ROZEHNAL, Aleš. Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů: Zákon č. 132/2010 Sb., o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání a o změně některých zákonů (zákon o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání): komentář. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2011, s. 99.

²¹ Srov. zákon č. 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu, ve znění pozdějších předpisů (dále také „z. o ČRo“); respektive zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi, ve znění pozdějších předpisů (dále také „z. o ČT“).

názorů“ [§ 2 odst. 2 písm. a) z. o ČT]. Podstatný je zejména dovětek „ve svém celku“, který indikuje, že úkolem těchto subjektů je informovat objektivně (ověřeně) a vyváženě nejen v rámci jednotlivých pořadů či jejich částí, ale v celém vysílání.²² Zde tak zřetelně má jít o širší uplatnění objektivitu a vyváženosti v rámci vysílání než v případě (soukromoprávních) provozovatelů vysílání na základě licence. To ale není nijak překvapivé s ohledem na to, že se jedná o veřejné subjekty se zvláštním posláním.

2. Obecná východiska objektivitu

Jak je patrné, pozice Rady při aplikaci zkoumané regulace není jednoduchá. Nejprve musí zvažovat aplikovatelnost předmětných požadavků v konkrétním kontextu vysílání, včetně míry jejich aplikovatelnosti (pro všechny pořady a taktéž provozovatele vysílání neplatí totéž). A pokud dospěje k závěru, že tyto požadavky aplikovatelné jsou, musí následně zkoumat samotné jejich naplnění. Zde to však zákonodárce praxi neusnadňuje, jelikož jak požadavek objektivitu, tak požadavek vyváženosti informací nejsou zákonem o vysílání definovány.

Dodejme, že situaci příliš neusnadňuje ani mimořádně stručná důvodová zpráva k zákonu o vysílání, která vysvětluje spíše kontext práva Evropské unie, které zákon o vysílání implementuje.²³ Vodítka neposkytuje ani aktuálně implementované unijní právo – směrnice o audiovizuálních mediálních službách.²⁴ Přesto některá obecná východiska požadavku objektivitu sdělovaných informací vysledovat lze.

Předně lze objektivitu chápat jako *filozofický koncept*, kdy schopnost objektivního přístupu je chápána jako lidská vlastnost. Objektivita je historicky spojována s odklonem od náboženství a příklonem k moderní vědě. Nezdá se, že by ji bylo možné jednoznačně definovat. Spíše lze upozornit na některá její běžná chápání. Těmi jsou objektivita jako úsudek bez zaujetí a předsudku, objektivita jako úsudek bez předpokladů a hodnot nebo objektivita jako procedura, která nám umožňuje rozhodovat mezi kolidujícími pohledy či teoriemi.²⁵ Popřípadě lze objektivitu chápat jako „přesné znázornění“ (*accurate representation*). Jak uvádí historik Stephen Gaukroger, právě poslední uvedené pojetí je specifické tím, že není pojetím negativním (ve smyslu co vše vyloučit z úsudku pro dosažení objektivitu), nýbrž pojetím pozitivním, které je spojeno s kategorií pravdy, respektive má k ní bezprostředně vést. Naopak pojetím objektivitu není široký konsensus nad něčím, nýbrž je pouze indikací možné objektivitu (potenciálním objektivním závěrem).²⁶

²² Srov. ROZEHNAL, Aleš. *Média, etika a právo*, s. 128.

²³ Srov. tisk Poslanecké sněmovny PČR č. 717/0, volební období, 1998–2002. Jak již bylo zmíněno, požadavek objektivitu a vyváženosti byl obsažen i v dřívějším zákonu o vysílání z roku 1991, důvodovou zprávu k němu se však autorovi dohledat nepodařilo.

²⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2010/13/EU ze dne 10. 3. 2010, o koordinaci některých právních a správních předpisů členských států upravujících poskytování audiovizuálních mediálních služeb (směrnice o audiovizuálních mediálních službách). Zde se v čl. 102 preambule konstatuje, že „[s]ubjekty televizního vysílání jsou běžně povinny zajistit, aby při vysílání byly skutečnosti a události sdělovány objektivně, je však důležité, aby podléhaly přesným povinnostem v oblasti práva na uveřejnění odpovědi nebo obdobných prostředků nápravy, aby se jakákoli osoba poškozovaná ve svých legitimních právech tvrzení učiněnými v průběhu televizního vysílání mohla účinně svých práv či prostředků nápravy dovolat.“ Samotný požadavek objektivitu sdělovaných informací zde nicméně nijak dále rozveden není.

²⁵ GAUKROGER, Stephen. *Objectivity: A very short introduction*. New York: Oxford University Press, 2012, s. 1.

²⁶ *Ibidem*, s. 9 a 10.

Poněkud zřetelnějším východiskem objektivit ve zkoumané právní úpravě bude nepochybně *žurnalistická profesní etika*,²⁷ která objektivitu sdělovaných informací akcentuje jako jeden z hlavních požadavků, ať již přímo či jinak vyjádřený. Historicky je žurnalistická objektivita spojována s počátkem dvacátého století a s „profesionalizací“ novinářského povolání v období první světové války, určité kořeny objektivit lze dle literatury nalézt již zhruba o sto let dříve společně s rozmachem denního tisku.²⁸

Přehled argumentů, proč se objektivita v žurnalistice etablovala, přináší např. teoretik médií Steven Maras. Mezi nimi uvádí argument profesionalizace, kdy objektivita sehrála roli v posunu od žurnalistiky jako řemesla ke specifické profesi s odpovídajícím společenským statutem, kredibilitou a důvěrou. Praktickým projevem této profesionalizace je např. vysokoškolské vzdělání novinářů či vytváření různých profesních (etických) standardů. Dalším argumentem vedoucím k žurnalistické objektivitě může být komercializace informací jako komodity, kdy objektivita obsahu je určitou „komerční strategií“ pro oslovení širokého (heterogenního) publika zadavateli reklamy. Konečně z argumentů, které Maras představuje, stojí za zmínku také argument politický, stojící na osamostatnění žurnalistiky od politických stran. Tento argument lze chápat různě, jednou z jeho interpretací je však také role novinářů jako ochránců veřejného dobra prostřednictvím jejich informační funkce.²⁹ Dnes se v této souvislosti mnohdy hovoří o novinářích jako o „hlídačích psech“ ve vztahu k osobám v politických či jiných mocenských funkcích či k ochraně demokracie jako takové (tzv. *watchdog journalism*).³⁰

Poněkud obtížnější je vymezení toho, co přesně se má objektivitou v žurnalistickém kontextu rozumět. Jak pro objektivitu ve smyslu filozofie, tak pro žurnalistickou objektivitu totiž platí, že je chápána různě – od objektivit jako prostého empiricismu až po jakýsi komplexní „ideál“ objektivit.³¹ Z hodnotového pohledu lze objektivitu v žurnalistice vymežit např. jako *oddělování faktů od názorů, předkládání emocionálně nezabarveného pohledu na události a snahu o férovost a vyváženost*.³² Pokud bychom nahlédli do některých amerických profesních standardů,³³ našli bychom celou řadu dílčích etických požadavků vedoucích k zajištění objektivit v rovině přesnosti reportování,³⁴ minimalizace újmy³⁵ či novinářské nezávislost.³⁶ Velmi podobná vymezení lze nalézt také v rámci

²⁷ Podrobněji k profesní etice a jiným rozměrům žurnalistické etiky (zejména morální integrity samotných novinářek a novinářů) v domácí literatuře, včetně mechanismu samoregulace žurnalistiky na tomto základu, viz MORAVEC, Václav. *Proměny novinářské etiky*. Praha: Academia, 2020, s. 144 an. a porůznu.

²⁸ Podrobněji k tomuto vývoji viz např. WARD, Stephen J. A. *Disrupting Journalism Ethics: Radical Change on the Frontier of Digital Media*. New York: Routledge, 2021, s. 6 an.

²⁹ MARAS, Steven. *Objectivity in Journalism*. Cambridge: Polity, 2013, s. 23–38.

³⁰ Byť v ne zcela shodném kontextu srov. pojem „hlídač pes“ v nálezu ÚS ze dne 17. 10. 2017, sp. zn. IV. ÚS 1378/16, a případně zde odkazovanou judikaturu ESLP. Toto pojetí nicméně není jediným možným pojetím vztahu žurnalistiky ke společnosti; podrobněji viz JAKUBOWICZ, Karol. *Média a demokracie v 21. století: hledání nových modelů*. Brno: Masarykova univerzita, 2017, s. 30 an.

³¹ Srov. MARAS, Steven. *Objectivity in Journalism*, s. 53.

³² *Ibidem*, s. 8.

³³ Pro přehled těchto standardů v americkém kontextu viz např. BROWN, Fred et. al. (eds). *Media Ethics: A Guide For Professional Conduct*. 5th edition. Indianapolis: Society of Professional Journalists, 2020.

³⁴ Mezi takové jsou řazeny např. verifikace a používání původních zdrojů; uvádění kontextu; aktualizace informací; identifikace zdrojů; možnost vyjádření dotčených osob; vyhýbání se stereotypům a zkraslení či důsledná kontrolní funkce médií ve vztahu k osobám v mocenském postavení; respektive služba veřejnosti informováním ve veřejných záležitostech (viz etický kodex *Society of Professional Journalists* – *ibidem*, s. 8 a 9).

³⁵ Mezi takové jsou řazeny např. vyvažování informační potřeby společnosti a individuální újmy; citlivost k osobám

standardů uplatňovaných v evropském, respektive domácím prostředí.³⁷ Lze proto snad hovořit o určitém sdíleném většinovém pohledu na základní atributy žurnalistické etiky v tzv. moderní západní společnosti, se kterým lze zřejmě spojovat také východiska odpovídajících požadavků zákona o vysílání. Objektivita, jak se zdá, je „základním kamenem“ tohoto pojetí.

Pro úplnost je však třeba dodat, že uvedené ani zdaleka nereprezentuje možné pohledy na žurnalistickou objektivitu. Skeptici současnému pojetí vytýkají leccos. Namítají např. to, že žurnalistická objektivita je „zvláštním druhem klamu, který skrývá kulturní, kapitalistickou nebo nacionalistickou zaujatost za diskurz o neutrálním úhlu pohledu [...]“.³⁸ Někteří kritici zejména tzv. korporátního žurnalismu jdou ještě dále, když poukazují na to, že podstatou novinářské práce již není kontrolovat mocenská centra, nýbrž že významná média již taková centra sama představují, čímž demokracii spíše ohrožují, než chrání.³⁹ Případně se o současnosti hovoří jako o období „postobjektivismu“, jehož podstatou má být důraz na transparentnost, nikoli objektivitu.⁴⁰ Tato kritická pojetí, jakkoli mohou mít svá opodstatnění, zřejmě za východiska zákona o vysílání považovat nelze. Ostatně, jak poukazuje Václav Moravec, „[p]řes všechny výše zmíněné pokusy vymanit se z paradigmatu objektivit a osvobodit se od tradic pozitivismu, významná část současné žurnalistiky, včetně té české, nadále inklinuje k takovému pojetí práce, jež v sobě zahrnuje principy umožňující produkované novinářské obsahy objektivizovat.“⁴¹ Uvedené ale může demonstrovat několikrát vyslovené – za objektivitou se mohou skrývat různé interpretace, a to i za objektivitou v právním smyslu.

3. Objektivita informací jako právní pojem

V domácí žurnalistické literatuře se lze setkat s konstatováním, že požadavky objektivit a vyváženosti poskytovaných informací v zákoně o vysílání jsou spíše deklaratorní povahy.⁴² To ale není právně přesné. Objektivita a vyváženost totiž tvoří součást právních „povinností při vysílání programu“ (viz označení rubriky uvozující § 31 a násl. z. r. t. v.) a na jejich porušení navazuje zákonem předvídaná reakce Rady. Jedná se jednak o obligatorní upozornění na porušení zákona o vysílání (§ 59 odst. 1 z. r. t. v.) a jednak o odpovědnost provozovatele vysílání za přestupek (§ 61 odst. 1 písm. b) z. r. t. v.). Matoucím může být,

dotčeným reportováním (zejména ve vztahu k mladistvým, obětem sexuálních zločinů apod.); rozlišování právních a etických aspektů publikování; rozlišování mezi osobami soukromými a osobami veřejnými co do jejich ochrany; vyvarování se „honu za senzaci“; vyvažování práv osoby podezřelé ze spáchání trestného činu s právem veřejnosti na informace či zvažování dlouhodobých důsledků zveřejnění určité informace (ibidem, s. 9).

³⁶ Mezi takové jsou řazeny např. vyhýbání se střetu zájmu a jeho přiznání, pokud se mu nelze vyhnout; odmítnutí přijmout dary či jiné výhody, které mohou ohrozit nestrannost a kredibilitu; neplacení za přístup k informacím; vyloučení výhod pro inzerenty; odlišování zpravodajství a inzerce (ibidem, s. 9 a 10).

³⁷ Srov. např. Etický kodex Syndikátu novinářů České republiky. *Syndikát novinářů* [online]. [cit. 2023-01-28]. Dostupné z: <<https://www.syndikat-novinaru.cz/o-nas/etika/eticky-kodex/>>.

³⁸ MARAS, Steven. *Objectivity in Journalism*, s. 1.

³⁹ Jedním z takových kritiků je např. populární americký lingvista a intelektuál Noam Chomsky (srov. HERMAN, Edward S. – CHOMSKY, Noam. *Manufacturing Consent: the Political Economy of the Mass Media*. London: Vintage, 1994).

⁴⁰ Jak uvádí Karol Jabubowicz, „[n]ovinář nemá být objektivní, ale otevřeně deklarovat své názory tak, aby mohli příjemci získat interpretační rámec, který jim umožní hodnotit, názory novinářů a vědět, proč s nimi přicházejí“ (JAKUBOWICZ, Karol. *Média a demokracie v 21. století: hledání nových modelů*, s. 37).

⁴¹ MORAVEC, Václav. *Proměny novinářské etiky*, s. 137.

⁴² NEČAS, Vlastimil. Objektivita a vyváženost. In: KŘEČEK, Jan a kol. *Vyváženost ve vysílání*. Praha: Grada, 2022, s. 19.

že požadavek objektivit a vyváženosti neobsahuje (jako právní norma) hypotézu, nýbrž pouze dispozici – určitý příkaz provozovateli vysílání. Tento příkaz je ovšem jednak plně právně závazný (kogentní, a to s ohledem na obecnou povahu správněprávní regulace a chráněný veřejný zájem) a jednak je doprovázen správněprávní sankcí (jako tzv. nepodmíněně perfektní norma), konkrétněji pokutou v nikoli zanedbatelné výši.⁴³

Jak bývá upozorňováno v literatuře, objektivita vysílaných informací je příkladem tzv. neurčitých právních pojmů. Totéž platí také pro vyváženost informací (které je věnována pozornost níže, sub 5). Oba tyto pojmy nejsou v právním řádu legálně definovány. Současně ovšem platí, že těmto pojmům lze přisuzovat jistý obecný význam již v běžném jazyce. Zčásti jde zřejmě již o význam v jejich filozofické rovině, především však jde o význam v rovině určitých společensky sdílených představ o novinářské profesi. Proto se zdá být přesnější hovořit o pojmech objektivit a vyváženosti informací spíše jako o pojmech relativně neurčitých.⁴⁴

I tak se ovšem jedná o pojmy *velmi abstraktní*. Z jejich obecného významu není zřetelný jejich obsah ani rozsah, respektive co vše lze rozumět objektivní a vyváženou informací v mnohdy různorodé praxi, čímž je vytvářen široký prostor pro aplikující orgány (Radu a správní soudy). Toto řešení se na jednu stranu odráží v poněkud oslabené právní jistotě (což je obecnou vlastností neurčitých právních pojmů), lze jej ale legitimizovat praktickou nedosažitelností enumerace zakázaných informačních praktik.⁴⁵ Obsah a rozsah požadavku objektivit (a vyváženosti) informací je proto předmětem aplikační praxe a případně teorie (právní či žurnalistické). V praxi lze předpokládat spíše aplikaci těchto pojmů v negativním smyslu (vymezení a zdůvodnění, co s nimi v souladu není), lze však nalézt také některá pozitivní vymezení.

Aniž by tento text měl být vyčerpávající, vymezení těchto pojmů nabízejí autorky a autoři z oblasti mediálního práva. Olga Pouperová objektivitu označuje jako „*vztah výpovědi a reality*“. Dle této autorky lze objektivitu „*chápat jako postoj k úloze shromažďovat, zpracovávat a šířit informace. Předpokládá se odstup a neutralita ve vztahu k předmětu informací, vyloučení osobního zaujetí, absence stranění a zdržení se předpojatosti, oddanost přesnosti a dalším kritériím pravdivosti, zejména relevanci a úplnosti, a absence skrytých motivů.*“ Dále dle citované autorky je objektivita úzce spojena s nezávislostí, přičemž „*[p]ožadavek objektivit nesplňují takové pořady či příspěvky, kdy divák nemá jinou možnost než dospět k totožnému závěru jako redakce. Diváka mají přesvědčit předložené informace, a nikoli neústupná tvrzení redakce.*“⁴⁶ Dle Aleše Rozehnal je objektivitu „*možno charakterizovat jako neutralitu ve vztahu k předmětu zpravodajství, nestrannost, pravdivost a relevanci. [...] Pojem objektivita tedy v sobě zahrnuje zejména správnost (přesnost), transparentnost (uvádění pramenů) a věcnost (absence vlastních hodnocení).*“⁴⁷ K obdobným závěrům dochází také Helena Chaloupková a Petr Holý.⁴⁸ Podobné charakteristiky lze nalézt také v aplikační praxi.

⁴³ Konkrétně lze uložit pokutu do výše 2,5 mil. korun [§ 60 odst. 7 písm. a) z. r. t. v.].

⁴⁴ Srov. rozsudek NSS ze dne 30. 9. 2020, čj. 10 As 100/2020-35, bod 37.

⁴⁵ K objektivitě a vyváženosti informací jako neurčitým právním pojmům srov. ibidem.

⁴⁶ POUPEROVÁ, Olga. *Regulace médií*. Praha: Leges, 2010, s. 192.

⁴⁷ ROZEHNAL, Aleš. *Média, etika a právo*, s. 127.

⁴⁸ Srov. CHALOUPOKOVÁ, Helena – HOLÝ, Petr. *Zákon o provozování rozhlasového a televizního vysílání a předpisy související: komentář*, s. 131–133.

Jde-li o rozhodování Rady, její rozhodnutí zveřejňována nejsou (což souvisí se zásadou neveřejnosti správního řízení, kterou zákon o vysílání neprolamuje), tento orgán ovšem zpřístupňuje (přínejmenším některá) rozhodnutí správních soudů, kterými byla dozorová činnost tohoto orgánu přezkoumávána a která reprodukují jeho správní praxi.⁴⁹ V této praxi nicméně nelze očekávat silnější snahu o obecný výklad pojmů objektivní (či vyvážené) informace, a to již proto, že judikatura Nejvyššího správního soudu toto po Radě ani nevyžaduje. Vychází přitom z již zmíněné obecné srozumitelnosti významu objektivní (a vyváženosti) informací.⁵⁰ Z pohledu Nejvyššího správního soudu je podstatné to, aby byly přezkoumatelné závěry aplikující pojem objektivnosti na konkrétní situaci, či jinými slovy přezkoumatelnost závěrů Rady o neobjektivitě (nevyváženosti) určité informace. Na některé interpretace objektivní a vyváženosti Radou lze přesto narazit prostřednictvím jejich reprodukce v judikatuře; zde se např. uvádí, že „*Rada má za to, že objektivita a vyváženost jsou pojmy běžně používané a relativně snadno srozumitelné a jejich obsah lze považovat za obecně známý, nicméně Rada interpretuje pojem objektivní jako věcný, nestranný, nepředpojatý, neutrální, bez nadsázky a bez přehánění, prost jakékoli senzacechtivosti, nezaujatý.*“⁵¹

V praxi významnějšími jsou pochopitelně závěry soudní judikatury, zejména Nejvyššího správního soudu. Zde se někdy příhodně vychází z žurnalistické teorie: „*Dle odborné literatury lze pak zásadou objektivní rozumět znak zpravodajství, které se pokouší věcně, nestranně a nemanipulativně oddělit zprávu od komentáře. Ústřední charakteristikou takového postupu je, zásadní ověřování pravdivosti výpovědi. Zásada objektivní předpokládá referování bez emocí a používání neutrálních výrazů (Michael Kunczik: Základy masové komunikace, Karolinum, Praha, 1995, s. 111). Pojem objektivita tedy v sobě zahrnuje hned několik aspektů, z nichž za rozhodné považuje Nejvyšší správní soud správnost (či přesnost), tzn., že zpráva odpovídá skutečnosti, transparentnost, tj. že žurnalista uvádí své informační prameny, a věcnost, tj. že novináři do zprávy nevkládají svá vlastní hodnocení – blíže srov. Schulz/Reifová a kol.: Analýza obsahu mediálních sdělení; Karolinum; Praha; 2004; s. 52 a násl.*“⁵²

V tomto duchu je pak objektivita informací ve smyslu zákona o vysílání „*základním požadavkem kladeným na zpravodajství, které se pokouší věcně, nestranně a nemanipulativně oddělit zprávu od komentáře. Ústřední charakteristikou takového postupu je ověřování pravdivosti výpovědi. Pojem objektivita tedy v sobě zahrnuje správnost (přesnost), transparentnost (uvádění pramenů) a věcnost (absence vlastních hodnocení).*“⁵³ Obdobně

⁴⁹ Viz Judikáty. *Rada pro rozhlasové a televizní vysílání* [online]. [cit. 2023-01-28]. Dostupné z: <<https://www.rrtv.cz/cz/static/cim-se-ridime/judikaty.htm>>.

⁵⁰ Jak se konstatuje v rozsudku NSS ze dne 31. 3. 2009, čj. 7 As 43/2008-97: „*Městskému soudu je sice třeba dát za pravdu v tom, že stěžovatelka ve svém rozhodnutí neurčitý právní pojem ‚objektivní a vyvážené informace‘ obecně nevymezila, avšak v daném případě nelze absenci takového vymezení považovat za důvod pro zrušení rozhodnutí. Při interpretaci neurčitých právních pojmů je třeba odlišit případy, kdy se jedná o neurčité právní pojmy, jejichž výklad působí jak správním orgánům, tak soudům nemalé obtíže (viz např. bohatá soudní judikatura k neurčitému právnímu pojmu ‚veřejný zájem‘), od případů týkajících se neurčitých právních pojmů relativně snadno srozumitelných, jejichž obsah je v podstatě zřejmý již z jejich jazykového vyjádření (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 2. 2008, č. j. 7 As 13/2007 – 56, přístupný na www.nssoud.cz). A právě o posledně jmenovaný případ neurčitého právního pojmu se v dané věci jedná. Pojmy ‚objektivní‘ a ‚vyvážené‘ jsou obecně známé, srozumitelné a často užívané i v běžném jazyce.*“

⁵¹ Rozsudek NSS ze dne 26. 5. 2010, čj. 3 As 6/2010-71.

⁵² Ibidem.

⁵³ Rozsudek NSS ze dne 3. 4. 2012, čj. 7 As 36/2012-24.

se v judikatuře konstatuje, že „[m]ají-li být informace objektivní a vyvážené, musí v maximální možné míře odpovídat skutečnosti a přinášet pohledy všech zúčastněných tak, aby si adresát těchto informací na jejich základě mohl vytvořit o dané problematice vlastní kvalifikovaný názor“;⁵⁴ případně že „[o]bjektivní a vyváženou je ve smyslu § 31 odst. 2 věty první zákona o vysílání jen taková informace, která byla jako ta, jež má být vysílána, vyselektována z dostupné sumy informací jako relevantní pro událost, o níž je informováno, včetně uvážení kontextu události.“⁵⁵ Zřejmě nejběžnější výklad pojmu objektivní informace Nejvyšším správním soudem rozlišuje tři jeho již výše zmiňované aspekty – „zejména správnost (či přesnost nebo pravdivost), tzn., že zpráva odpovídá skutečnosti, transparentnost, tj. že žurnalista uvádí informační prameny, a věcnost, tj. že novináři do zprávy nevkládají vlastní hodnocení.“⁵⁶ Dodejme, že v judikatuře je vyjma obecnějšího výkladu pojmů objektivnosti a vyváženosti řešena celá řada dílčích otázek.⁵⁷

Uvedené charakteristiky bychom jistě mohli dále „dekonstruovat“, strukturovat a detailněji zkoumat. Obecně to však zřejmě není zapotřebí, vycházejí totiž z již zmiňovaných standardů novinářské etiky. Lze proto říci, že soudní judikatura při výkladu relativně neurčitého pojmu objektivní informace, prostřednictvím přezkumu správní praxe Rady, *de facto* vynucuje dodržování těchto standardů na úseku televizního a rozhlasového vysílání (v odpovídající výšce zejména zpravodajských pořadů).

Tento přístup se zdá být odpovídající zájmu sledovaného zákonodárcem, respektive lze zde vysledovat *korelaci* mezi veřejným působením žurnalistiky (které je zpravidla úzce spojováno s demokracií a její ochranou; respektive bývá konstatováno, že hlavním účelem žurnalistiky je poskytování informací pro svobodné rozhodování⁵⁸) a veřejným zájmem na korektní informační funkci provozovatelů vysílání, který je vynucován státem, respektive dozorovou činností Rady.

4. Objektivní pravda, či spíše „procedurální objektivita“?

Přesto může právní výklad pojmů objektivní a vyváženosti skrývat určité nejasnosti. Takovou nejasností může být to, do jaké míry má objektivita informací ve vysílání odpovídat jejich pravdivosti. Z judikatury se podává, že pravdivost je rozměrem požadavku objektivní, respektive že Rada, uplatňuje-li své dozorové pravomoci, má pravdivost sdělovaných informací zkoumat.⁶⁰ S uvedeným lze v obecné rovině souhlasit, lze však tento závěr chápat tak, že každá nepravdivá informace (sdělená ve zpravodajském či publicistickém kontextu) bez dalšího povede k porušení požadavku objektivní? Domnívám se, že nikoli.

V žurnalistické etice je pravdivost obsahu ústředním požadavkem. Sdělování faktů je označováno za „jádro“ objektivnosti či objektivnost je chápána jako „cesta k pravdě“.⁶¹

⁵⁴ Rozsudek NSS ze dne 31. 3. 2009, čj. 7 As 43/2008-97.

⁵⁵ Rozsudek NSS ze dne 9. 9. 2011, čj. 7 As 2/2010-126.

⁵⁶ Rozsudek NSS zde dne 30. 9. 2020, sp. zn. 10 As 100/2020-35, bod 38.

⁵⁷ Pro které lze odkázat na v tomto textu citovanou komentářovou literaturu (viz pozn. 8, 9 či 20).

⁵⁸ Srov. např. KOVACH, Bill – ROSENSTIEL, Tom. *The Elements of Journalism: What Newspeople Should Know and the Public Should Expect*. 3rd revised ed. New York: Three Rivers Press, 2014, s. 17.

⁵⁹ Jak se zde např. konstatuje, „[ú]střední charakteristikou takového postupu je zásadní ověřování pravdivosti výpovědí“ (rozsudek NSS ze dne 26. 5. 2010, čj. 3 As 6/2010-71, a taktéž zde odkazovaná literatura).

⁶⁰ Srov. rozsudek NSS ze dne 30. 9. 2020, čj. 10 As 100/2020-35.

⁶¹ Viz MARAS, Steven. *Objectivity in Journalism*, s. 1 an.

Pravdivost ovšem není v žurnalistice jednoznačným konceptem, jako jím není ani ve filozofii.⁶² Typickým zdrojem skepse je *postmodernismus*, jehož podstatným rysem je kritika objektivnosti. Není proto překvapivé, že postmodernismus problematizuje také kategorii pravdivosti. Někdy se v této souvislosti hovoří o pravdě jako o „sociálním konstrukt“, který nespočívá na poznání objektivní reality, nýbrž spíše na společenském konsensu. Z postmodernistické perspektivy tak není oddělitelné prosté sdělování faktů od jejich interpretace.⁶³

Na obtížnost nalézání pravdy je ovšem upozorňováno nejen postmodernistickou literaturou. V tradičním pojetí žurnalistické etiky je novinář připodobňován k soudnímu zapisovateli, jehož úkolem je nestranně dokumentovat „tvrdá fakta“.⁶⁴ Současně je ovšem přiznáváno, že žurnalistika – již z praktických důvodů – nemůže prezentovat zcela objektivní pravdu. Spíše se jedná o koncept určité „praktické pravdy“,⁶⁵ která je výsledkem objektivních metod a příslušných novinářských standardů. Ani ty ovšem nejsou schopny vždy zajistit objektivní pravdivost sdělované informace. Nejedná se o koncept nijak převratný, ostatně v právu je uplatňován také.

Odráží se např. v tzv. zásadě materiální pravdy upravené ve správním řádu.⁶⁶ Podstatou této zásady je určitý „standard“, ve kterém je správní orgán povinen zjistit skutkový stav věci, ve které rozhoduje či se jinak realizuje. Tímto standardem je obecně „stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti“ (§ 3 sp. ř.). Není jím stav věci, o kterém je naprostá a neochvějná jistota, jelikož takový standard by byl mnohdy reálně nedosažitelný. Z uvedeného můžeme dovozovat, že obdobné nemá být vyžadováno ani v rámci požadavku objektivnosti informací podle zákona o vysílání. Jinak by ostatně byly na provozovatele vysílání kladeny vyšší nároky nežli na správní orgán, který dodržení povinností provozovatelů dozoruje (Radu).

Domnívám se proto, že hovoří-li judikatura o požadavku objektivnosti jako o pravdivosti, nejedná se o požadavek naprosté objektivní pravdivosti každé jedné sdělované informace. Důsledně vzato jde v případě tohoto požadavku o souhrn korektních žurnalistických metod a postupů, které ke zjištění pravdy zpravidla vedou, avšak ani při jejich důsledném dodržení její zjištění nezaručují. Typicky půjde o informace, které nejsou výsledkem vlastních empirických zjištění, ale jsou převzaté z jiných zdrojů, které se později ukáží jako nepravdivé. Může jít o informace, které představují vědecký konsensus, jenž je později vyvrácen. Může však jít také o případy, kdy jsou nepravdivé informace poskytovány přímo státními orgány či představiteli. Bylo by pochopitelně absurdní, aby mohli být provozovatelé vysílání státem na tomto základě postiženi, pokud by tyto informace převzali. Podstatné má být spíše to, že tyto informace byly z žurnalistického pohledu získány a zpracovány korektně (profesně eticky) v době, kdy byly sdělovány.

K obdobným závěrům mohou vést také závěry judikatury v oblasti ochrany osobnosti – sporů sdělovacích prostředků a dotčených osob. Zde sice platí, že zpravidla zveřejnění nepravdivé informace zakládá zásah do osobnostních práv,⁶⁷ současně však lze v judi-

⁶² Jak již bylo konstatováno výše, ne každá interpretace objektivnosti je zde spojována s pravdou, respektive tyto pojmy jsou chápány odděleně (viz GAUKROGER, Stephen. *Objectivity: A very short introduction*, s. 4–10).

⁶³ Srov. MARAS, Steven. *Objectivity in Journalism*, s. 100–103 a literatura zde citovaná.

⁶⁴ Srov. WARD, Stephen. *Disrupting Journalism Ethics: Radical Change on the Frontier of Digital Media*, s. 13.

⁶⁵ V žurnalistické literatuře se hovoří např. o „žurnalistické“ či „funkční“ pravdě (viz KOVACH, Bill – ROSENSTIEL, Tom. *The Elements of Journalism: What Newspeople Should Know and the Public Should Expect*, s. 56 an.).

⁶⁶ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále také „spr. ř.“).

katuře vysledovat jistý pragmatický přístup snižující požadavky na sdělovací prostředky. Jak v tomto směru konstatuje Ústavní soud: „*Důležité pro posouzení legitimacy zveřejnění informace je zkoumání motivu. Legitimitu nelze dovodit, pokud bylo zveřejnění dominantně motivováno touhou poškodit osobu, k níž se informace váže, a pokud šířitel sám informaci nevěřil anebo pokud ji poskytl bezohledně a hrubě nedbale bez toho, aby si ověřil, zda informace je pravdivá, či nikoliv.*“⁶⁸

Ještě zřetelněji je uvedené patrné na judikatuře Evropského soudu pro lidská práva v kontextu tzv. omluvitelného omylu.⁶⁹ Zde se např. konstatuje: „*Článek 10 [Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod – pozn. T. S.] však nezajišťuje zcela neomezenou svobodu projevu ani v případech, kdy se tisk zabývá otázkami vážného veřejného zájmu. Za podmínek odst. 2 příslušného článku v sobě výkon svobod zahrnuje i ‚povinnosti a odpovědnost‘, což se vztahuje i na tisk. Tyto ‚povinnosti a odpovědnost‘ mohou mít dopad tam, kde – jako v tomto případě – je předmětem zkoumání útok na pověst soukromých osob a ohrožení ‚práv jiných‘. Z tohoto důvodu je pojistka, kterou čl. 10 přiznává novinářům ve vztahu ke zpravodajství i otázkách veřejného zájmu, podmíněna tím, že tito jednájí v dobré víře s cílem poskytnout přesné a důvěryhodné informace v souladu s novinářskou etikou [...].*“⁷⁰

I v kontextu zkoumané právní úpravy povinností provozovatelů vysílání lze proto pochybovat, že by bylo sankcionovatelné pouhé sdělení nepravdivé informace bez dalšího. Sice platí, že odpovědnost provozovatele vysílání za předmětný přestupek nevyžaduje zavinění,⁷¹ to ovšem platí i pro výše uvedenou odpovědnost sdělovacích prostředků za zásahy do osobnostních práv,⁷² přesto judikatura v některých těchto (nezaviněných) případech existenci odpovědnosti neshledala. To nás zřejmě musí vést k závěru, že pouhé zveřejnění nepravdivé informace není porušením právní povinnosti, nýbrž je vyžadováno splnění dalších podmínek. Je proto otázkou, do jaké míry má smysl, aby judikatura o objektivitě informací ve zkoumaném kontextu hovořila jako o jejich pravdivosti.

Domnívám se, že výstižnějším vyjádřením objektivitě je v tomto případě *presnost* informací. Podstatou přesnosti lze totiž zredukovat na korektní nakládání s informací, předpokládající naplnění odpovídajících žurnalistických požadavků (např. jejího ověření ze dvou důvěryhodných a nezávislých zdrojů apod.). S pojetím objektivitě jako (primárně) přesnosti se lze setkat také v judikatuře.⁷³

⁶⁷ Srov. MORAVEC, Ondřej. *Mediální právo v informační společnosti*. Praha: Leges, 2013, s. 151 an.

⁶⁸ Nález ÚS ze dne 17. 7. 2007, sp. zn. IV. ÚS 23/05-2, bod 28.

⁶⁹ Podrobněji včetně dalších příkladů judikatury ESLP viz MORAVEC, Ondřej. *Mediální právo v informační společnosti*, s. 162–167.

⁷⁰ Rozsudek velkého senátu ESLP ve věci *Bladet Tromsø a Stensaas proti Norsku* (ze dne 20. 5. 1999, stížnost č. 21980/93).

⁷¹ K absenci zavinění v případě přestupkové odpovědnosti podnikajících osob viz např. závěr č. 163 ze zasedání poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu a správnímu trestání ze dne 21. 9. 2018.

⁷² Jde o tzv. objektivní odpovědnost, u které je ovšem absence předpokladu zavinění z výše naznačených důvodů problematická (srov. MORAVEC, Ondřej. *Mediální právo v informační společnosti*, s. 167).

⁷³ Srov. např. rozsudek MěS v Praze ze dne 5. 8. 2009, čj. 9 Ca 109/2009-29, dle kterého ne každá nepřesnost ve vysílání musí vést k porušení požadavku objektivitě: „*Nicméně nepřesnost či neúplnost reportáže nemusí vždy a v každém případě vyvolat neobjektivnost a nevyváženost vysílaného pořadu. Vyskytnou-li se ve vysílaném pořadu určité nepřesnosti či neúplné informace, je v tom každém konkrétním případě nezbytné posoudit, zda tyto nedostatky jsou v rámci celého kontextu toku a charakteru poskytovaných informací a také smyslu pořadu způsobilé ovlivnit objektivitu a vyváženost pořadu a v jaké míře. O relevantní neúplnost a nepřesnost reportáže, která způsobí neobjektivitu pořadu půjde zejména tam, kde obsahem reportáže bude nejednoznačné téma vyžadující a vyvolávající střet informací a účelem pořadu je porovnávání informací, tvrzení, či stanovisek respondentů, které se navzájem střetávají, doplňují, ověřují a vyargumentovávají.*“

Dalším důvodem, proč objektivitu informací ve smyslu § 31 z. r. t. v. chápat spíše jako přesnost, je již naznačený interpretativní rozměr kategorie objektivitu. Zkrátka ztotožněním objektivitu s pravdivostí, řečeno s jistým zjednodušením, svěřujeme státním orgánům rozhodování o tom, co je objektivní pravdou. To zřejmě nečiní problémy v případě zpravodajských pořadů, může to však být problematické v případě pořadů publicistických, které předpokládají vyšší míru interpretace a hodnocení skutečnosti. S uvedeným ostatně zjevně počítá znění § 31 odst. 2 věta druhá z. r. t. v.: „*Názory nebo hodnotící komentáře musí být odděleny od informací zpravodajského charakteru.*“ Zákon o vysílání zde dělí informace na dvě kategorie – zpravodajské a jiné, mezi které podřazuje také názory a hodnotící komentáře. I ty proto zřejmě mají být objektivní (a vyvážené) ve smyslu věty první téhož ustanovení, a potud také „pravdivé“.

Na názory a hodnotící komentáře lze však jen obtížně pohlížet optikou kategorie pravdivosti dle formální logiky (ve smyslu *tertium non datur*), respektive lze je jen omezeně verifikovat. Zákon o vysílání však nepředpokládá, že mají být poskytovány pouze „jediné správné“ názory či hodnotící komentáře. Naopak § 31 odst. 2 věta první z. r. t. v. předpokládá poskytování informací nezbytných pro „svobodné vytváření názorů“, proto má být ponechán prostor pro kritické hodnocení příjemci těchto informací. Obdobně by mělo platit také pro státní orgány, které by neměly dozorovat „správný“ výklad informací předpokládajících určitou interpretaci. Takový přístup by mohl – v extrémním případě – vést až k vyloučení kritiky státu. To ale v podmínkách demokratického právního státu není žádoucí, s čímž souvisí určitá ochrana této možnosti v podobě konstrukce Rady jako tzv. *nezávislého regulačního orgánu*.⁷⁴

V obecnější právní terminologii lze uvedené podřadit pod rozlišování mezi skutkovými tvrzeními a hodnotícími soudy (které se projevuje např. v judikatuře Evropského soudu pro lidská práva). Zatímco skutková tvrzení mají odrážet běh skutečných událostí, jsou proto objektivizovatelná a lze je bez obtíží spojovat s atributem pravdivosti, respektive úplnosti takových tvrzení (obecněji s tím, do jaké míry tato tvrzení pravdivě odrážejí objektivní realitu), hodnotící soudy lze s pravdivostí spojovat jen obtížně. Pro hodnotící soudy totiž (taktéž v právu) platí, že nespočívají pouze na racionálních základech, ale taktéž na významné subjektivní, nezřídka emoční složce. Jak výstižně poznamenává Ivo Telec, hodnotící soudy mohou být ovlivněny vlastní zkušeností – dobrou, špatnou či jinou.⁷⁵ Jde-li o kontext vysílání, zpravodajské pořady jsou typicky „nosičem“ skutkových tvrzení. Naopak pořady publicistické předpokládají subjektivní hodnotící soudy, respektive na nich založené názory, které by měly požívat právní ochrany jako projev žádoucí *názorové plurality* (respektive názorové svobody, která je jejím předpokladem a kterou lze dovozovat ze svobody vysílání dle § 31 odst. 1 z. r. t. v., potažmo ze svobody projevu).

Uvedeným nicméně nemá být řečeno, že by pravdivost sdělovaných informací neměla být v konkrétních případech zkoumána. Nepravdivost informace totiž indikuje možné porušení povinností provozovatele vysílání a ten se poukazem na pravdivost informace může v konkrétním případě bránit, že své povinnosti naplnil.⁷⁶ Jen zkrátka porušení povinnosti provozovatele nemá být založeno *pouze* na sdělení nepravdivé informace. Zdá se,

⁷⁴ Srov. POUPEROVÁ, Olga. *Institucionální aspekty regulace médií*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 60 an.

⁷⁵ TELEC, Ivo. Poznámky k pravdě na internetu. In: *Studia Iuridica Cassoviensia*. 2023, č. 1, s. 83; zde taktéž k terminologickému uchopení fenoménu dezinformací (s. 77 an.).

⁷⁶ Srov. rozsudek NSS ze dne 30. 9. 2020, čj. 10 As 100/2020-35.

že judikatura, byť v kontextu požadavku objektivit y mnohdy pracuje s atributem pravdivosti, potřebu určitého pragmatického pojmání objektivit y odráží, respektive nechápe tento požadavek formalisticky.⁷⁷

5. Požadavek vyváženosti informací

Byť judikatura někdy požadavek vyváženosti poskytovaných informací přibližuje samostatně, v praxi jej od požadavku objektivit y spíše neodděluje. Takový přístup je jistě možný, jelikož s ohledem na různé interpretace objektivit y bychom vyváženost mohli chápat jako jeden z jejích rozměrů. Tak činí literatura žurnalistická⁷⁸ i právníká.⁷⁹ Na druhou stranu ovšem zákon o vysílání pojem vyváženosti od objektivit y odlišuje, zřejmě bychom mu proto měli přiznávat samostatný význam. Méně jasné je, jaký význam to má být.

Situaci komplikuje to, že vyváženost je použita také v poněkud širším kontextu v § 31 odst. 4 z. r. t. v.: „*Provozovatel vysílání ze zákona je povinen sestavovat programovou skladbu tak, aby ve svém vysílání poskytoval vyváženou nabídku pro všechny obyvatele se zřetelem na jejich věk, pohlaví, barvu pleti, víru, náboženství, politické či jiné smýšlení, národnostní, etnický nebo sociální původ a příslušnost k menšině.*“ Z principu racionálního zákonodárce lze nicméně dovozovat, že pojem vyváženost, je-li užíván v jednom právním předpisu, má mít také tentýž význam. Vyjdeme-li z výše uvedené citace, vyváženost by bylo možné zjednodušeně vyjádřit jako reprezentativnost. Ta ovšem nemá znamenat naprostou neutralitu vysílání. Jak poukazuje Olga Pouperová, objektivnost a vyváženost nelze chápat jako absenci jakéhokoli názoru ve vysílání, jelikož by to odporovalo jednak koncepci názorové svobody a jednak nebylo ani realisticky dosažitelné.⁸⁰ S uvedeným se lze ztotožnit, názorová svoboda nicméně může – dovedena do extrému – také ústít v závažné porušení funkce žurnalistiky.

Uvedené lze ilustrovat na mediálním trhu Spojených států amerických, jenž od konce 90. let minulého století prodělal významnou proměnu, která je spojována zejména s televizní stanicí Fox (především její zpravodajskou částí Fox News) amerického miliardáře Roberta Murdocha. Tato proměna ve své podstatě spočívá v tom, že probíhající krizi ekonomického modelu tzv. tradičních médií uvedená stanice překonala prostřednictvím adaptace pravicově-konzervativního názorového proudu doprovázeného o neetické

⁷⁷ V judikatuře se např. konstatuje, že vysílané pořady mohou obsahovat i některá nesprávná či kontroverzní konstatování, aniž by to samo o sobě znamenalo porušení požadavku objektivit y (viz rozsudek NSS ze dne 31. 7. 2008, čj. 7 As 46/2007-52). Obdobně taktéž již judikatura cit. v pozn. 73. Také z civilistické judikatury je patrný jistý pragmatický přístup: „*Zde je nutno respektovat určitá specifika běžného periodického tisku, určeného pro informování nejširší veřejnosti (na rozdíl např. od publikací odborných), který se v konkrétních případech musí (především s ohledem na rozsah jednotlivých příspěvků a čtenářský zájem) uchýlovat k jistým zjednodušením. Nelze přitom bez dalšího tvrdit, že každé zjednodušení (či zkrácení) musí nutně vést k zásahu do osobnostních práv dotčených osob. V tomto případě nelze trvat na naprosté přesnosti skutkových tvrzení a klást tím ve svých důsledcích na novináře nesplnitelné nároky. Významné však je, aby celkové vyznění podávané informace odpovídalo pravdě (obdobně srovnej nále z Ústavního soudu ČR sp. zn. I. ÚS 156/99)*“ (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2006, sp. zn. 30 Cdo 2796/2005).

⁷⁸ Srov. NEČAS, Vlastimil. *Objektivita a vyváženost*, s. 26 an.

⁷⁹ Např. Olga Pouperová konstatuje: „*Vyváženost se tedy vztahuje na obsah určitého programu nebo jeho části [...]. Do rovnováhy se tak mají dostat zájmy, které mezi sebou v rámci jednoho programu soupeří o pozornost veřejnosti. Požadavek objektivit y předpokládá povinnost uvádět veškeré relevantní a pravdivé informace tak, aby divák či posluchač měl možnost si na základě předložených informací sám utvořit vlastní názor. I vyváženost lze takto vykládat*“ (POUPEROVÁ, Olga. *Regulace médií*, s. 192 a 193).

⁸⁰ *Ibidem*, s. 193.

praktiky (jako je např. přehnané zjednodušování či vyvolávání strachu na straně publika). V této souvislosti je Fox spojována s vytvářením přesvědčení, že americkému obyvatelstvu byla tehdejší administrativou „zcižována“ jejich země, která později vedla k úspěchu Donalda Trumpa, jenž uvedenému sliboval zabránit (viz heslo „MAGA“⁸¹).⁸²

Je však třeba dodat, že problematická politická vyhraněnost není jen problémem Fox. Jí zvolený model se totiž ukázal jako úspěšný, byl proto následován také jinými významnými televizními stanicemi a sdělovacími prostředky. Tento posun by se dal charakterizovat jako posun od snahy oslovit široké publikum k cílení na úzké společenské skupiny. V případě Fox mělo jít, jak prohlašoval její tehdejší ředitel Roger Ailes, o demografickou skupinu „od 55 let do smrti“.⁸³ Dodejme, že tato skupina, jak je uváděno, zastává spíše konzervativní postoje a volí americké republikány. A jak poznamenává americký novinář Matt Taibbi, konkurenční televizní stanice CNN či MSNBC na tento model rády přistoupily a „obsloužily“ demografické skupiny, které zpravidla volí opačně (americké demokraty).⁸⁴ Jedná se ve své podstatě o nový způsob, jak přilákat publikum k obrazovkám. Ten však, jak se zdá, má vysoké společenské náklady. Jak výstižně poznamenává Taibbi, „[m]oderaní konzument si pustí zprávy proto, aby potvrdily jeho či její předsudky o čemkoli či komukoli, kdo má představovat ohrožení toho konkrétního dne: cizinci, menšiny, teroristé, rodina Clintonů, republikáni či korporace.“⁸⁵ Výsledkem je jakési toxické mediální prostředí, které podporuje nenávisť mezi různými společenskými skupinami za účelem dosažení sledovanosti a které pochopitelně dekonstruuje dříve etablované pojetí objektivit y a jiné standardy žurnalistické etiky, které s ním nejsou slučitelné.

V americkém prostředí se proto hovoří o tzv. stranických médiích (*partisan media*). Otázkou ovšem je, zda je již fenomén jisté „stranickosti“ sdělovacích prostředků sám o sobě nepřijatelný. Zřejmě tomu tak být nemá. Je totiž poukazováno na příklady takových médií, která jsou považována za kredibilní navzdory tomu, že prezentují určitý světonázor.⁸⁶ Podstatné je, že jej prezentují žurnalisticky korektně. Zdá se, že se proto nejedná o problém v tom, že by média reprezentovala určitý světonázor, ale především o to, že tak (někdy) činí neeticky. Navíc by tato interpretace, dle které média nemohou reprezentovat určitý pohled na společnost, zřejmě byla *principiálně* v rozporu s dříve zmíněnou názorovou svobodou a vedla by k unifikovanému a „sterilnímu“ mediálnímu trhu, kde mají být všechna média *de facto* stejná. Interpretace požadavku vyváženosti informací by proto zřejmě neměla vést k závěru, že provozovatelé nemohou cílit na určité publikum.

Jde-li však o koncept stranických médií v jejich pravém smyslu, je otázkou, zda je v domácím prostředí slučitelný s požadavky zákona o vysílání. V judikatuře se např. konstatuje, že „[n]evyváženost je pak skrytá forma stranickosti, kdy jsou v určité kontroverzní situaci některé názory potlačovány ve prospěch názorů jiných. Zásada vyváženosti tak spočívá

⁸¹ „Make America Great Again.“

⁸² Viz MEYERS, Christopher. Partisan News, the Myth of Objectivity, and the Standards of Responsible Journalism. In: FOX, Carl – SAUNDERS, Joe (eds). *Media Ethics, Free Speech, and the Requirements of Democracy*. New York: Routledge, 2020, s. 227 a 228.

⁸³ TAIBBI, Matt. *Hate Inc.: Why Today's Media make Us Despise One Another*. New York – London: OR Books, s. 17.

⁸⁴ *Ibidem*.

⁸⁵ *Ibidem*, s. 19.

⁸⁶ Christopher Meyers v této souvislosti poukazuje na americký konzervativní deník *Wall Street Journal*, který označuje za příklad, kdy koexistuje stranická a zodpovědná žurnalistika (viz MEYERS, Christopher. *Partisan News, the Myth of Objectivity, and the Standards of Responsible Journalism*, s. 228).

v požadavku na rovnoměrné zastoupení politických alternativ, co do rozsahu a úpravy zpravodajství.“⁸⁷ Byla by však možná „neskrytá“ stranickost? Otevřená stranickost provozovatelů vysílání v domácím kontextu zřetelně koliduje s ustanovením § 31 odst. 4 z. r. t. v. (který zejména neumožňuje, aby byla „v celku vysílaného programu jednostranně zvýhodňována žádná politická strana nebo hnutí, popřípadě jejich názory nebo názory jednotlivých skupin veřejnosti, a to s přihlédnutím k jejich reálnému postavení v politickém a společenském životě“). Ani uvedené ovšem zřejmě neznamena zapovězení jakékoli názorové zaměřenosti vysílání (v praxi se někdy hovoří o „názorové žurnalistice“ či „názorových médiích“).

Řešení zřejmě může spočívat na uplatnění dvou dílčích požadavků. Jednak požadavku transparentnosti názorové preference provozovatele vysílání⁸⁸ a jednak požadavku na přiměřené konfrontace této názorové preference názory konkurenčními.⁸⁹ I v domácím kontextu proto, jak se domnívám, lze principiálně uvažovat o provozovateli vysílání pravicových či levicových, či aktuálně spíše konzervativních či liberálních. Ostatně v jiných mediálních oblastech se taková média vyskytují.⁹⁰ Tací provozovatelé by ovšem neměli naznačené pozice reprezentovat účelově a nekriticky, aby tím v konzumentech svého obsahu utvrzovali zkreslenou verzi reality (tak jak to činí některá americká média). A pokud tak činí, měl by být uplatněn státní dozor, respektive mělo by jít o efekt, který koliduje s hodnotami, které má chránit zákon o provozu vysílání.

Požadavek vyváženosti by tak měl být vykládán tak, aby nemohlo docházet k ilustrovanému rozdělování společnosti mediálním prostředím. Spojíme-li účel § 31 odst. 3 a 4 z. r. t. v., domnívám se, že obecnějším a výstižnějším výkladem vyváženosti – spíše než prostá reprezentativnost – je *férovost*. A to jak ve vztahu k různým společenským, zejména politickým aktérům, tak také (a možná především) ke konzumentům vysílání.

Jde tak o to, že nepostačuje pouze poskytování informací přesných (ve smyslu požadavku objektivity), ale také je podstatné, které informace budou vybrány, v jakém kontextu budou tyto informace prezentovány a koho mají oslovit. Uvedené plyne již z prostého faktu, že sdělovací prostředky musejí provádět selekci toho, co bude obsahem vysílání. Tato selekce ale má mít také právní limity. Pro úplnost lze však dodat, že dosud uvedené je právním zjednodušením, v žurnalistické literatuře je vyváženost, jako žurnalistický koncept, rozpracována do mnohem větších podrobností, včetně metod jejího měření.⁹¹

Zvláštní zmínku si v souvislosti požadavku vyváženosti zasluhují média veřejné služby. Na média veřejné služby jsou v tomto kontextu pochopitelně kladeny ještě poněkud vyšší požadavky, což se projevuje i v jejich zvláštní právní regulaci.⁹² Zejména se však lze

⁸⁷ Rozsudek NSS ze dne 3. 4. 2012, čj. 7 As 36/2012-24.

⁸⁸ Srov. pozn. 40.

⁸⁹ Jak uvádí Olga Pouperová: „Požadavek objektivit a vyváženosti tedy nemůže znamenat zákaz mít vlastní názor, dokonce ani zákaz vlastní, subjektivní názor prezentovat, nýbrž znamená pouze povinnost vedle tohoto subjektivního názoru, vedle subjektivně zabarvených argumentů předložit divákům a posluchačům také názory a argumenty jiných subjektů, třeba i na věci zainteresovaných, a poskytnout tak divákovi nebo posluchači možnost, aby si relevanci, pravdivost a správnost předložených informací sám vyhodnotil, a vytvořil si tedy svůj vlastní subjektivní názor“ (POUPEROVÁ, Olga. *Regulace médií*, s. 197).

⁹⁰ Odvrácenou stranou tohoto závěru ovšem může být ovlivňování těchto postojů různými motivy, např. vlastníků těchto médií (viz MORAVEC, Václav. *Proměny novinářské etiky*, s. 386 an.).

⁹¹ V domácí literatuře viz KŘEČEK, Jan a kol. *Vyváženost ve vysílání*. Praha: Grada, 2022.

⁹² Srov. např. § 2 odst. 2 z. o ČT.

obecně domnívat, že v tomto případě vůbec nemá připadat v úvahu jejich koncipování jako „názorových médií“ (liberálních, konzervativní apod.). Na jednu stranu totiž hrozí jejich zneužití státem (budou-li názorově konvenovat státní politice) a na druhou stranu (bude-li se jednat o média „opoziční“) není jasné, jak lze legitimizovat jejich celospolečenskou roli a taktéž veřejné financování. Nejasnou je taktéž společenská důvěra v takto pojatá média veřejné služby.

6. Objektivní a vyvážené informace a tzv. nová média

Domnívám se, že požadavky (zásady) objektivní a vyváženosti informací obsažené v zákoně o vysílání jsou požadavky racionálními, které sledují legitimní cíl (který v zásadě odpovídá cíli převažujícího pojetí žurnalistické etiky) a i jejich „provedení“ prostřednictvím tzv. neurčitých právních pojmů se jeví jako opodstatněné. Méně jasné je, zda tyto požadavky *skutečně* zajišťují objektivní a vyvážené vysílání. Zde bychom mohli zkoumat a hodnotit realitu mediálního prostředí v České republice. To je vnímáno kriticky i v literatuře. Poukazováno je např. na „rozparcelovanost“ mediálního prostoru mezi různé vlivné ekonomické skupiny,⁹³ na problematické praktiky zejména komerčních televizí v honbě za sledovaností⁹⁴ nebo obecněji na problém bulvarizace médií.⁹⁵ To, že požadavky objektivní a vyváženosti poskytovaných informací jsou nanejvýš *korektivní*, a nikoli zárukami nějakého obecného pojetí kvality, lze ilustrovat na realitě vysílání.⁹⁶

Spíše než to, že by požadavky objektivní a vyváženosti informací byly „slabé“ (ostatně „silný“ státní dozor nad vysíláním není v demokratickém právním státě žádoucí), považuji za problematické, že tyto požadavky jsou uplatňovány jen na segment aktuálního mediálního trhu – tzv. tradiční média. A to ještě nikoli důsledně, jelikož regulace periodického tisku obecné požadavky objektivní a vyváženosti nestanovuje.⁹⁷ Ještě větší rozdíl lze spatřovat v kontextu tzv. *nových médií*, jejichž nástup lze pozorovat od počátku tohoto století. Tento pojem je spojován s médii fungujícími v digitálním prostředí, zejména prostředí internetu. Mezi ně jsou zpravidla řazeny zpravodajské weby, blogy, streamovací platformy či sociální sítě. A jak poukazuje Ondřej Moravec, společně s rozvojem internetu jako nástroje masové komunikace dochází k jejich institucionalizaci do podoby masových médií obdobných mediím tradičním.⁹⁸ Mezi tato tradiční (klasická či „stará“) média je řazeno televizní a rozhlasové vysílání a tisk.

Nová média jsou právně regulována, jsou však regulována jinak než média tradiční. Pro to existují na jednu stranu objektivní důvody v podobě podstaty digitálních médií

⁹³ Podrobněji viz ŠIMKA, Karel. Skeptické úvahy o tom, zda lze regulací médií dosáhnout jejich plurality, kvality a relevance (Pokus o esej o mediální transformaci). In: ŠIMÍČEK, Vojtěch (ed.). *Regulace médií*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Mezinárodní politologický ústav, 2018, s. 43 a porůznu.

⁹⁴ Podrobněji viz ROZEHNAL, Aleš. *Média, etika a právo*, s. 131.

⁹⁵ Podrobněji viz ŽANTOVSKÁ, Irena a kol. *Bulvarizace českých médií*. Rudná: Medias res, 2016.

⁹⁶ Např. na svérázné programové nabídce TV Barrandov, sestávající z mnoha pořadů moderovaných přímo jejím ředitelem Jaromírem Soukupem (a to včetně pořadů publicistických či zpravodajských).

⁹⁷ Přesněji tak činí pouze ve vztahu k tzv. radničním listům: „Vydavatel periodického tisku územního samosprávného celku je povinen poskytovat objektivní a vyvážené informace o územním samosprávném celku a poskytnout přiměřený prostor pro uveřejnění sdělení, které vyjadřuje názory členů zastupitelstva územního samosprávného celku, týkající se tohoto územního samosprávného celku“ (§ 4a tisk. z.). Oblast periodického tisku je proto regulována prostřednictvím některých práv dotčených osob (např. práva na odpověď; § 10 tisk. z.).

⁹⁸ MORAVEC, Ondřej. *Mediální právo v informační společnosti*, s. 110.

(která neoddělují obsah zvukový, obrazový a textový jako tradiční média) a možnosti jejich interaktivity.⁹⁹ Na druhou stranu ovšem „[t]ato povaha nových médií naráží na stávající systematiku mediálního práva v České republice, která je založena na zvláštních mediálních zákonech pro jednotlivé druhy médií. Dělicí linie mezi tiskem a vysíláním je srozumitelná a akceptovaná, v on-line prostředí však, jak vidno, nepoužitelná. Digitalizace a multimédia nejenže vytvářejí zvláštní kategorie médií, ale zpětně zpochybňují též dosavadní status quo. Nebylo by totiž postačující, pokud by byla pro nová media vytvořena zvláštní kategorie a dualita [ve smyslu regulace klasického vysílání a tisku – pozn. T. S.] byla nahrazena trialitou, neboť šíření obrazu a zvuku prostřednictvím internetu je navenek zcela neodlišitelné od rozhlasového a televizního vysílání.“¹⁰⁰

Uvedený závěr nás vede k zásadnímu praktickému problému – funkce tradičního rozhlasového či televizního vysílání je možné stejně dobře dosahovat prostřednictvím digitálních služeb, typicky služeb streamování či sociálních sítí (nadto obě tyto roviny se mohou prolínat). Že toto očekávání není přehnané, lze ilustrovat na některých tzv. tvůrčích obsahu (*content creators*) na sociálních sítích, kteří mají širší společenský dosah než mnohá významná tradiční média. Příkladem v severoamerickém kontextu může být pravicově-konzervativní politický komentátor a komik Steven Crowder s téměř šesti miliony odběrateli a téměř dvěma miliardami zhlédnutí na sociální síti YouTube.¹⁰¹ To jsou sice podstatně nižší hodnoty nežli např. v případě oficiálního kanálu CNN na téže sociální síti,¹⁰² i tak jde ovšem z pohledu „nezávislého tvůrce“ o pozoruhodný mediální vliv. I v domácím kontextu lze poukázat na mediální projekty, které se svou podstatou blíží provozování vysílání (ve smyslu zákona o vysílání), ale právně jimi nejsou.¹⁰³

Z pohledu objektivity a vyváženosti poskytovaných informací je pochopitelně problematické to, že tyto požadavky směřují pouze na provozovatele vysílání ve smyslu zákona o vysílání (tzv. lineární audiovizuální mediální služby), nikoli na poskytovatele srovnatelného obsahu „na vyžádání“ v prostředí nových médií (tzv. nelineární audiovizuální mediální služby¹⁰⁴). K tomu může aktuálně docházet různými způsoby. Jednak přes vlastní internetové stránky, mnohdy však spíše přes tzv. streamovací platformy či přes sociální síť. Jde-li o právem předvídané nelineární mediální služby, jsou v domácím právu regulovány zákonem o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání, který implementuje unijní právo.¹⁰⁵ V případě této regulace z roku 2010 se ale zjevně vůbec nepředpokládalo, že by prostřednictvím těchto služeb bylo poskytováno vysílání srovnatelné s vysíláním podle zákona o vysílání. Zákon o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání sice „informování“ jako účel audiovizuální mediální služby na vyžádání ve smyslu tohoto zákona [srov. § 2 odst. 1 písm. a)] reflektuje, neklade ovšem požadavky na objektivitu a vyváženost poskytovaných zpravodajských či (politicko-) publicistických pořadů. Upravuje

⁹⁹ V této souvislosti bývá např. zmiňován tzv. web 2.0, který umožňuje interaktivitu internetového zpravodajského portálu a jeho publika typicky v podobě možnosti komentovat zveřejňované informace; aktuální sociální síť však jdou v interaktivitě pochopitelně ještě mnohem dále.

¹⁰⁰ *Ibidem*, s. 108.

¹⁰¹ Viz Steven Crowder. *You Tube* [online]. [cit. 2023-01-28]. Dostupné z: <<https://www.youtube.com/@StevenCrowder/about>>.

¹⁰² Viz CNN. *You Tube* [online]. [cit. 2023-01-28]. Dostupné z: <<https://www.youtube.com/@CNN/about>>.

¹⁰³ Např. Nezávislá internetová televize XTV. *XTV* [online]. [cit. 2023-01-28]. Dostupné z: <<https://xtv.cz/>>.

¹⁰⁴ Srov. terminologie směrnice o audiovizuálních mediálních službách (pozn. 24).

¹⁰⁵ Zákon č. 132/2010 Sb., o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání a o změně některých zákonů (zákon o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání), ve znění pozdějších předpisů.

poněkud jiné povinnosti,¹⁰⁶ ze kterých se jeví, že tento zákon měl původně mířit spíše na provozování tzv. videoték.

Ještě složitější je situace v případě sociálních sítí a jejich právní regulace. Ta totiž sice v rámcové podobě v Evropské unii existuje ve formě nového a dosud neúčinného *Aktu o digitálních službách*,¹⁰⁷ ten ovšem s obsahem sociálních sítí nenakládá jako s potenciální alternativou tradičního vysílání. Objektivita a vyváženost je tu sice zmiňována, ovšem nikoli ve smyslu prosazování žurnalistických standardů jako v případě zákona o vysílání. Podstatou této regulace je spíše ochrana uživatelů sociálních sítí před jejich provozovateli nežli, s jistou nadsázkou řečeno, ochrana veřejnosti před některými uživatelkami a uživateli s velkým mediálním dosahem. Přitom ale platí, že sociální sítě se stávají významným zdrojem informací pro širokou veřejnost, možná dokonce pro její většinu.¹⁰⁸

Zajištění objektivit a vyváženosti poskytovaných informací proto spočívá spíše na *samoregulaci* a moderaci obsahu ze strany jednotlivých sociálních sítí. Za tímto účelem tyto subjekty přijímají určitá pravidla, která jsou vůči jejich uživatelům uplatňována na soukromoprávním základu. Tato pravidla ovšem obvykle nereflektují, že někteří uživatelé jsou prakticky v postavení masových médií, na která lze aplikovat odpovídající etické standardy. Namísto toho jde o soubory víceméně vágních požadavků směřujících spíše na regulaci tzv. škodlivého obsahu.¹⁰⁹ Tím lze ale rozumět spíše obsah nekorektní společnosti, nikoli žurnalisticky. Co však některé sociální sítě v některých případech činí v případě informování veřejnosti o některých významných událostech, je preferování tzv. autoritativních zdrojů v rámci algoritmů sociálních sítí nabízejících obsah svému publiku. Takovými zdroji jsou typicky tradiční média působící také na sociálních sítích. Ale i toto řešení je problematické, jelikož působí „skrytě“,¹¹⁰ byť z pohledu standardů žurnalistiky jistě opodstatněn být může.

Výsledkem tohoto stavu je, že uživatelé na sociálních sítích se značným mediálním dosahem, kteří jsou faktickým zdrojem informací (na způsob zpravodajství) a názorů (na způsob publicistiky), se často ani jako novináři záměrně netváří. Např. již zmíněný Steven Crowder prezentuje svůj obsah také (či možná především) jako komediální. Lze ovšem pochybovat, že pouze takto vnímá tento obsah jeho publikum. Sekundárním problémem tvůrců obsahu na sociálních sítích je míra monetizace jejich tvorby, přičemž nejasné je, zda příjmy z tvorby na sociálních sítích (mající původ v inzerci na sociálních sítích) vůbec mohou pokrýt standardní žurnalistiku.

Na „informačním trhu“ proto mohou soutěžit relativně striktně regulovaní poskytovatelé vysílání podle zákona o vysílání a vedle nich poskytovatelé vysílání *de facto*, kteří

¹⁰⁶ Např. ochranu nezletilých osob, podporu evropské tvorby či povinnosti poskytovatelů audiovizuálních mediálních služeb na vyžádání při umístění produktu (srov. zákon cit. v předcházející poznámce).

¹⁰⁷ Srov. návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o jednotném trhu digitálních služeb (akt o digitálních službách) a o změně směrnice 2000/31/ES (COM/2020/825 final).

¹⁰⁸ Jak plyne např. z výzkumů *Pew Research Center* z roku 2018, dle kterého až 68 % dospělých Američanek a Američanů konzumovalo zprávy na sociálních sítích, přičemž 47 % tak činí občas či často, kdy nejčastěji jsou takto konzumovány zprávy prostřednictvím sociálních sítí Facebook, YouTube a Twitter; viz *News Use Across Social Media Platforms 2018: Most Americans continue to get news on social media, even though many have concerns about its accuracy*. In: *Pew Research Center* [online]. c2021, september 10, 2018 [cit. 2023-01-28]. Dostupné z: <<https://www.pewresearch.org/journalism/2018/09/10/news-use-across-social-media-platforms-2018/>>.

¹⁰⁹ Podrobněji viz SVOBODA, Tomáš. Sociální sítě a veřejný zájem. *Právník*. 2021, č. 7, s. 580–596.

¹¹⁰ Srov. *ibidem*, s. 591.

nemusejí být regulováni vůbec nebo jen velmi povrchně (např. automatizovanou kontrolou dodržování vágních uživatelských podmínek sociálních sítí). To nás přirozeně může přivádět k potřebě vyrovnání této nerovnováhy. Jak by toto „vyrovnání“ mělo vypadat, je otázkou složitou.

Naznačená konvergence může probíhat oběma směry. Nabízí se uplatnit na nová média (zejména na půdorysu tzv. digitálních platform) formát regulace po vzoru tradičních médií. Jinými slovy, zavést pro přinejmenším některá taková (významná) média např. státní licence, odpovídající sadu veřejnoprávních povinností pro „distribuci“ jejich mediálního obsahu a zvláštní státní dozorové orgány. Mohli bychom ale uvažovat i o opačném přístupu – o vyrovnání pozice tradičních médií prostřednictvím jejich přiměřené deregulace. Poukázat lze zejména na to, což bylo uvedeno i výše v textu, že objektivita a vyváženost vysílání nejsou čistým produktem právní regulace, nýbrž právo pouze napomáhá jejich prosazení vedle mediální *samoregulace*.¹¹¹ Motivem k samoregulaci je typicky zmiňovaná žurnalistická etika, mohou jí být také tržní motivy (poptávka publika po důvěryhodné žurnalistice, preference inzerentů apod.). Právní liberalizace mediálního prostředí proto zřejmě není v principiálním rozporu s požadavky objektivit a vyváženosti, stejně jako striktní právní regulace není jejich automatickou zárukou.

Dospějeme-li však k závěru, že má smysl po sdělovacích prostředcích právně vyžadovat naplňování určitých elementárních standardů žurnalistické etiky, zřejmě má smysl je vyžadovat univerzálně – i v rámci tzv. nových médií. Komplexní řešení by nicméně mělo spočívat spíše na celkové proměně modelu regulace sdělovacích prostředků, která by nově měla být univerzální, tedy zejména *technologicky neutrální* (bez ohledu na uplatněnou technologii šíření mediálního obsahu). V žurnalistické literatuře se v této souvislosti hovoří o potřebě změny přístupu k regulaci mediálního prostředí.¹¹² Tento nový model si v aktuálním domácím prostředí nelze dobře představit bez určitého „unijního základu“. Že si orgány Evropské unie problém proměn mediálního prostředí uvědomují, je patrné na některých pracovních dokumentech.¹¹³

Aktuálně významnějším je návrh *Evropského aktu o svobodě sdělovacích prostředků*.¹¹⁴ Jedná se ovšem spíše o regulaci mířící na ochranu plurality a nezávislosti médií v Evropské unii, respektive na problém ovlivňování či ovládání médií regulátory nebo jinými veřejnými subjekty, zejména státy (tzv. *media capture*). Přesto zde lze nalézt některé aspekty regulace, které k prosazení objektivit a vyváženosti poskytovaného mediálního obsahu mohou vést nepřímě.¹¹⁵ Jedná se nicméně stále o návrh zveřejněný dne 16. 9. 2022, jeho finální podobu proto zatím příliš předvídat nelze.

¹¹¹ Podrobněji k podstatě a mechanismům žurnalistické samoregulaci viz MORAVEC, Václav. *Proměny novinářské etiky*, s. 295.

¹¹² Srov. např. MORAVEC, Václav. *Média v tekutých časech: konvergence audiovizuálních médií v ČR*. Praha: Academia, 2016, s. 153 an.

¹¹³ Srov. např. *Závěry Rady „Evropská média v digitální dekádě: Akční plán na podporu oživení a transformace“ (2021/C 210/01)* či dříve *Závěry Rady o evropské audiovizuální politice v digitální éře (2014/C 433/02)*.

¹¹⁴ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví společný rámeček pro mediální služby na vnitřním trhu (Evropský akt o svobodě sdělovacích prostředků) a mění směrnice 2010/13/EU (COM/2022/457 final).

¹¹⁵ Jedná se např. o zvláštní ochranu poskytovatelů mediálních služeb vůči provozovatelům velmi velkých digitálních platform, pokud tito poskytovatelé splňují některé podmínky (podléhají regulačním požadavkům na výkon redakční odpovědnosti v jednom nebo více členských státech nebo uplatňují mechanismus společné regulace nebo samoregulace, který upravuje redakční normy a který je široce uznáván a přijímán v příslušném mediálním odvětví v jednom nebo více členských státech); viz čl. 17 návrhu cit. v předcházející pozn.

Závěr

Shrňeme-li dosud uvedené, je patrné, že problematika objektivit a vyváženosti informací poskytovaných ve vysílání (rozhlasovém i televizním, ale i „digitálním“) není jednoduchá. Zakotvení požadavků (zásad) objektivit a vyváženosti v zákoně o vysílání není přehledné. Je zřejmé, že tyto požadavky mají být uplatněny u pořadů zpravodajských a publicistických. Co lze těmito pořady rozumět, již definováno není. „Do hry“ také vstupují další parametry, jako je povaha pořadu (pro všechny pořady neplatí totéž) a postavení provozovatele vysílání zejména v případě provozovatelů vysílání ze zákona).

Také objektivita a vyváženost informací jako neurčité právní pojmy aplikaci zkoumané právní úpravy neusnadňují (byť zde zřejmě enumerace zakázaných informačních praktik tak jako tak prakticky dosažitelná nebyla). Významným limitem jejich aplikace se jeví respektování oprávněných zájmů provozovatelů vysílání (respektive vyvažování těchto zájmů a předmětného veřejného zájmu na korektním způsobu informování veřejnosti, který tyto požadavky sledují).

Za pramen požadavků objektivit a vyváženosti lze považovat obecné vnímání žurnalistické etiky, respektive odpovídající standardy, které taktéž sledují veřejný zájem. Potud nejsou objektivita a vyváženost od sebe zcela oddělitelné. Přesto je do určité míry lze odlišit, což taktéž činí právní doktrína i judikatura. Jde-li o výstižné vyjádření těchto kategorií, domnívám se, že objektivnost lze charakterizovat zejména jako přesnost a vyváženost jako férovost. Je-li pro požadavek objektivit výzvou problematika dezinformací (a v kontextu zpravodajství zejména tzv. *fake news*), domnívám se, že pro požadavek vyváženosti je obdobnou aktuální výzvou „stranickost“ médií a jejich orientace na konkrétní společenské skupiny (vedoucí ke zkreslenému podání reality, konvenujícímu přesvědčením těchto skupin).

Nejasné je, zda zkoumané požadavky skutečně vedou ke kultivaci domácího mediálního prostředí (na předmětné výšce televizního a rozhlasového vysílání). Jako větší problém se ovšem jeví to, že tzv. nová média umožňují šíření televizního a rozhlasového vysílání způsoby, na které se tento zákon nevztahuje. To souvisí s proměnami mediálního prostředí, kde s trochou nadsázky řečeno internet je novým rozhlasem a televizí. Do tohoto prostředí ovšem právní požadavky objektivit a vyváženosti informací zatím spíše nepronikají a je otázkou, zda opodstatněně. Konvergence nicméně může probíhat oběma směry – jak posílením regulace zejména tzv. digitálních platforem, tak i deregulací tradičního rozhlasového a televizního vysílání. Zatímco tedy požadavky objektivit a vyváženosti obecně lze považovat za racionální (jelikož stejně jako žurnalistická etika směřují k ochraně určitého veřejného zájmu), jako méně racionální se jeví jejich nesystematické uplatňování.

Zvláštní otázkou v kontextu vývoje žurnalistiky pak může být, zda požadavky objektivit a vyváženosti mají podléhat společenskému vývoji (jelikož to neurčité právní pojmy v principu umožňují, či možná dokonce předpokládají), anebo zda má být prostřednictvím jejich aplikace fixováno určité tradiční pojetí žurnalistiky. Tímto přístupem ovšem může docházet k prohlubování naznačené propasti mezi tradičními a novými médii.

Objective and Balanced Information in Broadcasting – a Rational Requirement or an Illusion?

Tomáš Svoboda (<https://orcid.org/0000-0002-2197-8214>)

Abstract: The article provides a critical analysis of the requirements of objective and balanced information in broadcasting, which are contained in Act No. 231/2001 Coll., on the Operation of Radio and Television Broadcasting and on Amendments to Other Acts, as amended, and also in the previous legislation. The article attempts to explain the nature of these requirements in the current social context. It comes to the general conclusion that these requirements are intended to represent general ideas of journalistic ethics and related ethical standards, which (in the case of some programmes, especially news programmes) are actually enforced through state supervision of radio and television broadcasting. This framework seems rational, at least in terms of the congruence of the public interest towards which both journalistic ethics and state supervision of broadcasting are in principle aimed. From this perspective, the so-called new media, which may replace the “traditional” media in practice and which are generally more loosely regulated by law (and to which the comparable requirement of objectivity and balance of information does not usually apply), appear problematic. The future solution to this disparity may be both to strengthen the regulation of the new media and/or to deregulate the traditional media in some way.

Keywords: objectivity, balance, radio broadcasting, television broadcasting, news reporting, journalism, ethics, public interest, state supervision, Broadcasting Council, new media